

A földi és légi mentésben dolgozók körében mért munkahelyi stressz és megküzdési stratégiák vizsgálata

Schiszler Bence¹, Endrei Dóra², Karamánné Pakai Ananmária³,
Szabó Zoltán⁴, Radnai Balázs⁵

¹Országos Mentőszolgálat - DDR, Tamási, Szekszárd, Dombóvár mentőállomások

²PTE KK Orvosigazgatás, PTE ETK Egészségbiztosítási Intézet

³PTE ETK Ápolástudomány, Alapozó Egészségtudományi és Védőnői Intézet

⁴PTE ETK Táplálkozástudományi és Dietetikai Intézet

⁵PTE ETK Sürgősségi Ellátási és Egészségpedagógiai Intézet

Összefoglalás

Bevezetés: A magyar egészségügyben dolgozók körében köztudott a jelentős fokú stresszhatás jelenléte, mely hatással lehet az egyénre

Célkitűzés: A földi- és légimentésben dolgozók körében feltárni azokat a főbb rizikófaktorokat, amelyek kiváltják a munkahelyi stresszt, annak mértékét, illetve a pozitív és negatív megküzdési stratégiáikat. Célunk továbbá összehasonlítani ezen szempontok alapján a két vizsgált csoportot.

Módszer: 2015 júliustól októberig vizsgáltuk a Magyarországon mentőállományban lévő földi- és légimentésben dolgozókat. Az adatgyűjtést egy saját szerkesztésű, illetve Thomas Holmes és Richard Rahe (2000) által validált, rövidített stressz és megküzdési kérdőív magyar adaptációjának segítségével végeztük, online formában. A keresztmetszeti típusú, kvantitatív jellegű vizsgálatba kivonuló állományban lévő mentőorvost, mentőtisztet, paramedikust, mentő szakápolót, mentő gépkocsivezetőt vontunk be (N=141). Az adatokat SPSS 20.0 statisztikai szoftverrel elemeztük. Szignifikancia határunk $p < 0,05$ volt.

Eredmények: Az Összesített Stressz Mutató alakulása, valamint a munkahely típusa (mentőállomás, légibázis) között szignifikáns különbség volt tapasztalható ($p < 0,01$), ami alapján megállapítható, hogy a mintában szereplők közül a földi mentésben résztvevők nagyobb munkahelyi stresszhatásnak vannak kitéve, mint a légimentésben dolgozó kollegáik. A Globális Stressz és Megküzdési Index eredményeiből megmutatkozott, hogy a vizsgálatban résztvevők azon csoportja, akik a légimentésben teljesítenek kivonuló szolgálatot,

hatékonyabb megküzdési mechanizmussal rendelkeznek, mint azok, akik a földi mentésben vesznek részt ($p < 0,01$).

Következtetések: Aránytalanság áll fenn a dolgozót ért stresszhatás, és az azzal való megküzdési mechanizmus közt. Fontosak lehetnek a rendszeres szakmai elméleti, és gyakorlati továbbképzések. A munkahelyi stressz csökkentésében a munkahelyek humán menedzsmentjének alapvető szerepe és érdeke is kell, hogy legyen.

Kulcsszavak: munkahelyi stressz, megküzdés, mentés, mentődolgozók, légimentés

Examining workplace stress and coping strategies in case of land and air paramedics

Summary

Background: It is well known that Hungarian health care professionals face high level of stress, which may differ from the individual. **Aim of the study:** The authors aim to uncover the major risk factors that cause work-related stress among ground and air ambulance rescue workers, its extent and the positive and negative coping strategies. We also compare the basis of these considerations among the two groups studied. **Materials and methods:** June to October 2015 a national survey was conducted among Hungarian rescue workers. Data collection: own questionnaire and Thomas Holmes and Richard Rahe (2000) Stress and coping validated short questionnaire online form. A total of 141 people took part in the survey. **Results:** Significant difference was found among the Cumulative Stress Index trends, as well as the different types of jobs (rescue station or air base) ($p < 0.01$). Land rescue teams are exposed to a higher level of stress than air rescue teams. The results of Global Stress and Coping Index showed that the group of participants in the study who perform air rescue-call service have more effective coping mechanisms, than those who are involved in the ground rescue. ($p < 0.01$) **Conclusions:** It is important to introduce regular professional theoretical and practical training. Occupational stress reduction needs to be a primary interest for human resource management, teams of health care institutions.

Keywords: workplace stress; coping; rescue; rescue workers; air ambulance,

Irodalom

1. Betlehem J., Horváth A., Göndöcs Zs.; A kivonuló mentődolgozók egészségi állapotát befolyásoló főbb tényezők hazánkban; Orvosi Hetilap. **2010**; 151(51); 2089-2098.
2. Monson JR., Sharma A1, Sharp DM, Walker LG ; Stress and burnout among colorectal surgeons and colorectal nurse specialists working in the National Health Service. Colorectal disease. **2008**;10(4):397-406.
3. Pék E., Nagy G., Marton-Simora J., Deutsch K. és mtsa.; Élvezeti szerek és Posttraumás stressz szindróma összefüggései mentődolgozók körében. NŐVÉR. **2011**; 24(4): 11-19.
4. Hegedűs K., Szabó N., Szabó G. ; Egészségesebbek e az egészségügyben dolgozók?, Nővér. **2008**; 21: 1: 3-9.
5. P. Bennett, Y. Williams, N. Page, K. Hood, M. Woollard Levels of mental health problems among UK emergency ambulance workers. Emerg Med J. **2004**;21:235–236.
6. Ádám Sz., Nistor A., Nistor K. és mtsa.; A megküzdési stratégiák negatív és pozitív prediktív kapcsolata a kiégés három dimenziójával orvostanhallgatók körében. Orvosi Hetilap, **2014**, 155(32), 1273–1280
7. Szabó N., Hegedűs K., Szabó G., Kopp Mária; Egészségügyi dolgozók munkahelyi stressz-állapota és társas támogatottsága. NŐVÉR. **2008**; 21:1:10-17.
8. Mészáros V., Cserháti Z., Oláh A., Perczel Forintos D., és mtsi; A munkahelyi stresszel való megküzdés egészségügyi szakdolgozók körében– lehetőségek a kiégés és depresszió megelőzésének szolgálatában. Orvosi Hetilap. **2013**; 154(12) 449–454.
9. Rózsa, S., Kő, N., Csoboth, Cs. et.al.: Stress and Coping (About Rahe 's Brief Stress and Coping results of a questionnaire completed in Hungary) [STRESSZ ÉS MEGKÜZDÉS (A Rahe-féle Rövidített Stressz és Megküzdés Kérdőívvel szerzett hazai eredmények ismertetése)]; Mentálhigiéné és Pszichoszomatika **2005** 6(4), 275-294 [Hungarian]